

Η ΕΥΘΥΝΗ ΜΑΣ

Τὰ λόγια τοῦ Προσωποποιοῦ μᾶς ἔβαλαν σὲ σκέψεις: «Δημιουργήσατε κοινὴ γνώμη ἐθνοῦν γιὰ τὸν ἀγῶνα σας. Σπυρνήσατε τὴν ἀνάγκη αὐτὴ σὲ ἴδιες τίς γυναῖκες».

Ἔτσι, μὲ τὰ ἴδια ἀπάνω γάτω λόγια, στὰ 1920, ὅταν πρωτοῦδρόθηκε ὁ Σύνδεσμός μας, ἔρωξε σὲς γυναῖκες τὴν εὐθύνη τῆς τέχνης τοὺς ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος. Ἡ πολιτικὴ αὐτὴ εἶναι ἔξαρτη, καὶ πρὸ πάντων εἶναι **πολιτικὴ**. Ἔχει ὅλα τὰ πλεονεκτήματα τῆς πολιτικῆς ποὺ στηρίζεται ἀπάνω σὲ μιὰ δημιουργημένη κοινὴ γνώμη, καὶ ὅχι σὲ ἀρχὲς ποὺ θὰ εἶχαν σοζοπὸ νὰ ἐπιηρέασουν, νὰ διαμορφώσουν, μιὰ κοινὴ γνώμη πρὸ φωτισμένη, πρὸ φιλελεύθερη, πρὸ προοδευτικὴ.

Ἔτσι, ὅπου κρίνει ἡ Πολιτεία πὺς εἶναι ἀνάγκη, μᾶς ρίχνει εὐθύνες, μᾶς ζητεῖ τὴ γνώμη μας, ἀλλοῦ πάλι μᾶς ἐπιβάλλει τοὺς ἰδέους της χωρὶς νὰ μᾶς ρωτᾷ. Μᾶς ρώτησε ποτὲ ἂν δεχόμεστε τοὺς φόρους ποὺ πληρώνομε ἡμεῖς οἱ γυναῖκες, ἔμμεσους καὶ ἄμεσους; Μᾶς ρώτησε ποτὲ ἂν εἴμαστε σύμφωνες μὲ τίς διπλωματιζὲς της ἐνέργειες, ποὺ τόσες φορές ἔγιναν ἀφορμὴ νὰ αἰματοζυλίστῃ ὁ κόσμος; μᾶς ρώτησε ἂν θέλομε νὰ πηγαῖνον τὰ περισσότερα ἔσοδα τῆς χώρας σὲ ἔξωτερικὲς ἐπιδείξεις, σὲ ἔξοπλισμοὺς καὶ τὰ παιδιὰ μας νὰ μένον ἀγρόμματα γιατί δὲν ὑπάρχον χίτσια σχολικά, ἢ εἶναι τόσο ἄθλια ποὺ μόνο ἀρρώστια καὶ ἀνηθιζότητα μποροῦν νὰ πύρον ἐκεῖ μέσα; Καὶ τώρα μᾶς ρωτοῦν, σκέπτονται δηλ. ὅτι **πρέπει** νὰ μᾶς ρωτήσουν, ἂν θέλομε νὰ εἴμαστε Ἑλληνας πολῖτες ἢ ὄχι, ἂν θέλομε νὰ ἔχομε ὑπόστασις ἢ ὄχι, καὶ θέλουν νὰ μᾶς ρωτήσουν ὁμαδικά, σὰν μὲ δημοψήφισμα, ἂν τὸ θέλομε ἢ ὄχι. Ἔτσι βγάζει ἀπὸ πάνω της, ἡ Πολιτεία ἢ ἑλληνικὴ τὴν εὐθύνη τῆς συντηρητικότητάς της, τῆς ὑτολμίας καὶ τῆς ψυχικῆς της φτώχειας.

Καὶ τώρα ἂς μιλήσομε γιὰ τὴ δική μας τὴν εὐθύνη. Ἔχετε σιναίσθησις τί καζὸ μεγάλο κρίνετε σὸν τόπο σας ἐσεῖς οἱ γυναῖκες ποὺ ἀδιαφοροῦτε ἐγκληματικὰ γιὰ τὴν τέχνη τῶν ὁμοούλων σας; Ἀντιληφθήκατε ποτὲ πόσο ἡ ἀδιαφορία αὐτὴ βυραίνει τὴν τέχνη τῆς παντρεμένης γυναῖκας ποὺ πολλὲς φορές τὴν ἀδικεῖ ὁ νόμος, τὴν τέχνη τοῦ κοριτοῦ τὸ ἀποπλάνησε ἕνας ἀναισθησιος σωματέμπορος καὶ τῶροξε σὲνα βοῦρο κοινωρικὸ ἀπ ὅπου εἶναι τόσο δίσκολο νὰ ξεκολλήσῃ; Πόσο βυραίνει ἀκόμα τὴν τέχνη τῆς ἐργάτριας ποὺ εἶναι δυὸ φορές σζλάβα, τῆς ἐκμετάλλεσης τοῦ ἐργοδοτῆ ποὺ ἀγοράζει φτηνὰ τὴ δουλειά της, καὶ τοῦ ἄντρα ποὺ προσπαθεῖ νὰ τὴ βγάλει ἀπὸ τίς πρὸ καλοπληρωμένες δουλειές;

Ἔπειτα ἐσεῖς οἱ γυναῖκες τῶν ἐπαρχιῶν, οἱ ἑλληρίδες οἱ νοικοκυρὲς, οἱ δουλεῦτες τοῦ σπιτοῦ καὶ τοῦ χωρασιῦ, ἐσεῖς ποὺ διαφευγεῖτε τὰ χιτήματα καὶ τὴν περιουσία σας, συλλογιστῆτε πὺς δὲν εἴσατε γάθε μιὰ μονάχη της, γιὰ τὸν ἑαυτὸ της καὶ γιὰ τὰ παιδιὰ της, εἴσατε μονάδες σὲνα μεγάλο σύνολο ποὺ ἀποτελεῖ τὴν Ἑλλάδα, τὴν πατρίδα. Καὶ δὲν ἀρρεῖ νὰ τὴ λατρεῖτε αὐτὴ τὴν Ἑλλάδα μὲ πατριωτικὴ αἰσθηματολογία. Πρέπει νὰ ἀναμετρήσῃτε τὴ σημασία ποὺ θὰ εἶχε ἡ πείρα σας γιὰ τὸ καλὸ τοῦ τόπου ἂν ἡ πείρα αὐτὴ μποροῦσε νὰ μεταβληθῇ σὲ **θέληση**. Τὸ ξέρετε πὺς δὲν ἔχετε σιγκοινωνία, καὶ τὰ φροῦτα τοῦ τόπου σας τὰ ὄραϊα σαπίζον πεσμένα κατὰ γῆς, καὶ πὺς δὲν ἔχετε τὰ μέσα νὰ τὰ διατηρήσετε, καὶ δὲ σᾶς ἔμαθε ποτὲ κανένας πὺς νὰ γλυτώσετε ἀπὸ τοὺς πυρετοὺς ποὺ σᾶς θερίζουν, καὶ πὺς τὰ τέσσερα χρόνια ποὺ ἀποφάσισαν οἱ γονεῖς σας νὰ σᾶς ἀφήσουν στὸ σχολεῖο τὰ περάσατε μαθαίνοντας γραμματικὴ καὶ κλίνοντας ἀνόμαλα ρήματα. Ὅλα αὐτὰ τὰ βλέπετε, ἢ καλύτερα τὰ διαισθά-

νεστε κάπως άόριστα. Άλλά σάς πιέζει ή συνήθεια, ή πατροπαράδοτη ύπακοή στον άντρα, ό σεβασμός στη θέληση του άφέντη και του κυρίου σας. Κι όμως πολλές φορές δείξατε ήρωισμό. Κατευθύνετε αυτή την ψυχική σας δύναμη στο σημείο που χρειάζεται σήμερα να είναι ό στόχος όλων μας. Στην παράδοση που μās δίνει πισθάγκωνα, στη συνήθεια που μās χανώνει. Διατρανώσετε τη θέλησή σας να κυβερνηθίτε μόνοι σας, ζητήσετε την πολιτική σας χειραφέτηση. Οι έλληνίδες των Σεργών τὸ έκαμαν κι όλας. Τιμή τους. Μι-

μηθίτε της όλες οι Έλληνίδες από τη μιá άκρη της Ελλάδας ως την άλλη. Όργανωθίτε, συγκεντρωθίτε, στείλετέ μας ψηφίσματα. Πιστέψτε μάς. Δέκα γυναίκες μās έπορχίας έχουν πολὺ περισσότερη σημασία για τον άγώνα μας από εκατό Άθηναίτες. Γιατί μάς βαραίνει ή μομφή, όσο κι άδικαιολόγητη, πὸς δὲν ξεπηρετοῦμε καμιά πλατύτερη ανάγκη.

Λεχθίτε την εὐθύνη που σάς ρίχνει ή επίσημη Πολιτεία. Καί φανήτε αντίξίες της φυλής μας που άνοιξε τὸ δρόμο σάλλες φυλές, που πρώτη κήρυξε τις άρχές της δημοκρατίας και της έλευθερίας.